

SZAKMAI BESZÁMOLÓ

„A MAGYAR NEMZETI LEVÉLTÁR PEST MEGYEI LEVÉLTÁRA 2021. ÉVI LEVÉLTÁRI NAP”
208108/00046 NKA sz. pályázathoz

Az MNL Pest Megyei Levéltára 2006. óta rendez minden év novemberének utolsó csütörtöki napján tudományos tanácskozást, amellyel megemlékeznek az első Pest megyei levéltáros kinevezésének évfordulójáról (1785. november 25.). Az elmúlt időszakokban a tanácskozást egy-egy tematikus egység köré szerveztük, így történt ez a 2021. évben is, amikor a katolikus egyház Pest megyei történetét helyeztük a középpontba.

A programot Szabó István, Pest megye közgyűlési elnökének köszöntője indította, aki hangsúlyozta a megye és a levéltár közötti évszázados jó kapcsolatot. Dr. habil. Szabó Csaba, a Magyar Nemzeti Levéltár főigazgatójának nyitó szavai ráirányították a figyelmet arra, hogy a levéltár része a modern államigazgatásnak, de közvetíti, bemutatja a múlt értékeit az utókor számára. A tudományos tanácskozást Dr. Varga Lajos egyháztörténész, váci segédpüspök vezette le.

Dr. Schramek László főlevéltáros a Nagykőrösi katolikus plébánia török hódoltság utáni ismételt megalapítását mutatta be az egyházmegyei, vármegyei, helytartótanácsi és kancelláriai források alapján. Az előadó megvilágította annak társadalmi hátterét, hogy a plébánia alapítása miért tolódtott ki a török felszabadulás után kilencven évvel. Ebben jelentős szerepet játszott a helyi népesség felekezeti hovatartozása. A mikrotörténeti kutatás egy olyan közösség életébe engedett bepillantást, ahol a reformátusok alkottak többséget. A plébánia alapításának története bemutatta a református közösség katolikus egyházzal szembeni védekezésének technikáját.

Gaálné Barcs Eszter levéltáros a Pest megyei települések felkészülését az 1938. évi eucharisztikus kongresszusra helyezte vizsgálódásai középpontjába. Az előadó röviden ismertette a korabeli infrastrukturális beruházásokat pénzügyi, turisztikai szempontból. Ezek között kiemelt figyelmet érdemelt a mai 11. sz. műút kiépítése. Az előadás második felében a váci egyházmegye plébániáinak háztörténetei alapján megismerhettük, hogy az egyes kisközösségek milyen lelki programokkal készültek a világtalálkozóra, illetve az milyen meghatározó élménnyé vált számukra.

Dr. habil. Szabó Csaba főigazgató tömeglélektani szempontok alapján az 1948. évi Mária év eseményeit mutatta be, amely egyrészt megemlékezett a tíz évvel korábbi Eucharisztikus világtalálkozóról, valamint egységet, kitartást igyekezett mutatni a mind erőteljesebb kommunista és állami befolyással szemben. A tömegrendezvény legfontosabb szervezője Mindszenty József esztergomi érsek volt. Az előadó hangsúlyozta, hogy ez volt a katolikus egyház utolsó országos rendezvénysorozata a diktatúra kiteljesedése előtt, amelyet a rendszerváltásig újabb nem követhetett.

Nagy Dóra főlevéltáros az egyházi ingatlanok sorsát ismertette a pártállami korszakban. Az előadó összefoglalásában megemlítette, hogy az államosítás 1945-ben az egyházi birtokok elvételével kezdődött. Az ingatlanok köztulajdonba vételének második lépését jelentette az egyházi iskolák állami kezelésbe vétele. Ezt követően az egyházi kézen maradt ingatlanok sorsát 1950/51 során egy megyénként két-két tagból álló bizottság vizsgálta felül. A tanári és kántortanítói szolgálati lakásokat ekkor vették el az egyházaktól, kizárólag a kántorok lakásait hagyták meg egyházi kézben. Hasonló volt a helyzet a javadalomföldekkel is.

TÁJÉKOZTATÁS

A LEVÉLTÁRI ÜGYEK
ELEKTRONIKUSAN IS INTÉZHETŐEK
BŐVEBB INFORMÁCIÓ: www.mnl.gov.hu

Magyar Nemzeti Levéltár
Pest Megyei Levéltára
Postacím: 1097 Budapest, Vágóhid u. 7.
Telefon: +36/1-455-9050
web: www.mnl.gov.hu/pml
KRID azonosító: 666363198

Az előadás második felében bepillantást kaphattunk az egyházi műemlékek felújításának nehézségeibe. Az Állami Egyházügyi Hivatal és a Pest Megyei Tanács egyházügyi előadója sokszor csupán elvi engedélyt adott egy ingatlan felújítására, azonban anyagi segítséget nem biztosítottak, sőt sokszor a gyűjtést is tiltották az 1950-es években. A helyzet 1965 után javult, az 1970-es éveken megindultak a nagyszabású restaurálási munkák a műemléki épületeken. Az előadó a különböző jelenségeket szemléletes példákon keresztül mutatta be.

Az előadásokat követően Madarasi Szabolcs csellóművész játszotta J. S. Bach C-dur csellószvitjének preludiumát. A zenei átvezetést követően Baros-Gyimóthy Eszter és Pálfi Ádám segédlevéltárosok megnyitották a katolikus egyház történetének forrásai a Pest Megyei Levéltárban c. kiállítást. Az első két tárló a plébániákra és ingatlanjaikra vonatkozó dokumentumokat mutat be. Itt elsősorban népességi, jövedelem összeírások nyert elhelyezést. Néhány példán keresztül láthatjuk az 1950-es évek államosításának iratait is. A kiállítás bemutatja az 1938. évi eucharisztikus kongresszushoz kötődő leveleket. A kamarakiállítást az 1948. évi Boldogasszony évhez kötődő dokumentumok zárják. A rendezvényt szerény fogadás követte, amelyen megvendégeltük a hozzánk érkező látogatókat.

A rendezvényről készült mozgóképfelvétel az alábbi linken megtekinthető (<https://www.youtube.com/watch?v=ywwZf9FH4t0>)

Nemzeti Kulturális Alap Könyvtárak és Levéltárak Kollégiuma támogatását ezúton is hálásan köszönjük.

Budapest, 2022. április 1.

Dr. Schramek László
igazgató

Magyar Nemzeti Levéltár
Pest Megyei Levéltára
igazgató

TÁJÉKOZTATÁS

A LEVÉLTÁRI ÜGYEK
ELEKTRONIKUSAN IS INTÉZHETŐEK
BŐVEBB INFORMÁCIÓ: www.mnl.gov.hu

Magyar Nemzeti Levéltár
Pest Megyei Levéltára
Postacím: 1097 Budapest, Vágóhid u. 7.
Telefon: +36/1-455-9050
web: www.mnl.gov.hu/pml
KRID azonosító: 666363198

MAGYAR NEMZETI
LEVÉLTÁR

1. sz. melléklet a 208108/00046. NKA sz. pályázati beszámolóhoz

A Magyar Nemzeti Levéltár Pest Megyei Levéltárának XV. szakmai napjának meghívója

Meghívó

A Magyar Nemzeti Levéltár Pest Megyei Levéltára szeretettel meghívja Önt tudományos tanácskozás keretében megrendezett XV. levéltári napjára.

Időpont: 2021. november 25. de. 10 óra

Helyszín: 1097 Budapest, Vágóhid u. 7. földszinti előadóterem

Tervezett program:

10.00 **Köszöntők:**
Szabó István, Pest Megye Közgyűlésének elnöke
Dr. habil. Szabó Csaba, Magyar Nemzeti Levéltár, főigazgató

Tudományos Tanácskozás
Levezető elnök: Dr. Varga Lajos (váci segédpüspök)

10.15 Dr. Schramek László (MNL Pest Megyei Levéltára, igazgató):
A nagykőrösi plébánia megalapítása 1778-ban

10.30 Gaálné Barcs Eszter (MNL Pest Megyei Levéltára, levéltáros):
Pest megye és az 1938. évi Eucharisztikus Világkongresszus

10.45 Dr. habil. Szabó Csaba (Magyar Nemzeti Levéltár, Főigazgató):
Tíz évvel az eucharisztia világünnepé után:
Boldogasszony éve Magyarországon (1947/48)

11.00 Nagy Dóra (MNL Pest Megyei Levéltára, mb. igazgatóhelyettes):
Katolikus egyházi ingatlanok helyzete Pest megyében a tanácsi korszakban

11.15 Kérdések, hozzászólások

11.30 Madarasi Szabolcs, csellóművész - J. S. Bach: C-dúr csellósztví, Preludium

11.40 Baros-Gyimóthy Eszter (MNL Pest Megyei Levéltára, segédlevéltáros) –
Pálfi Ádám (MNL Pest Megyei Levéltára, segédlevéltáros):
A katolikus egyház forrásai az MNL Pest Megyei Levéltárában c. kiállítás
ismertetése

12:00 Fogadás

A rendezvény regisztrációhoz kötött, kérjük, hogy részvételi szándékukat a pml@mnl.gov.hu címen jelezzék.

A rendezvényen kép- és hangfelvétel készíthető.

A rendezvény az aktuális járványügyi szabályozásnak megfelelően kerül megrendezésre! Kérjük a tisztelt látogatókat, hogy a koronavírus-járvány terjedésének megelőzése érdekében legyenek szívesek maszkot viselni.

Rendezvényünk a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával valósult meg.

nka

TÁJÉKOZTATÁS

A LEVÉLTÁRI ÜGYEK
ELEKTRONIKUSAN IS INTÉZHETŐEK
BŐVEBB INFORMÁCIÓ: www.mnl.gov.hu

Magyar Nemzeti Levéltár
Pest Megyei Levéltára
Postacím: 1097 Budapest, Vágóhid u. 7.
Telefon: +36/1-455-9050
web: www.mnl.gov.hu/pml
KRID azonosító: 666363198